

Foto: privat

KLIMA- OG MILJØENGASJEMENT I HVERDAGENS SAMTALER

*En mikrososiologisk analyse av miljøvernaktivisters opplevelser
og strategier i ansikt-til-ansikt-samhandling*

SAMMENDRAG

Spørsmål om klima og miljø er et tema som skaper sterke følelser for mange. Denne mikrososiologiske analysen tar for seg hvordan medlemmer i miljøvernorganisasjoner opplever og navigerer ulike interaksjoner som omhandler slike spørsmål.

Karoline Rugaard

Veileder: Anders Vassenden

Bacheloroppgave, 2024

Sosiologi

Institutt for medie- og samfunnsfag

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Universitetet i Stavanger

Sammendrag

Spørsmål om klima og miljø er et tema som skaper sterke følelser for mange. Denne analysen tar for seg hvordan medlemmer i miljøvernorganisasjoner opplever og navigerer ulike interaksjoner som diskuterer slike spørsmål, basert på individuelle intervju med fire informanter fra to av de store miljøvernorganisasjonene i Norge. Ved hjelp av Erving Goffmans teori om interaksjonsritual og Randall Collins teori om rituelle interaksjonskjeder forsøker jeg å belyse hvordan mikrososiologi kan benyttes til å undersøke hvilken rolle klima- og miljøengasjement kan spille i hverdagens interaksjoner. Dette gjør jeg ved å undersøke hvordan det kan oppleves følelsesmessig og hvilke strategier aktører benytter seg av. Jeg argumenterer for at engasjementet sammen med lignende tidligere interaksjoner spiller en rolle i nye interaksjoner, og at informantene benytter seg av «facework» for å beskytte interaksjonsorden. Jeg analyserer hvordan «emosjonell energi» påvirker informantene i interaksjoner hvor motparten oppleves å være enig og engasjert, passiv, og uenig og engasjert. Jeg bidrar også med min egen tolkning av hvordan emosjonell energi kan visualiseres for å skape en bedre forståelse av dens påvirkning.

Abstract

Debates about climate and the environment is something that renders strong feelings for many. This analysis looks at how members of environmental organizations experience and navigate different interactions concerning environmental questions, based on individual interviews with four informants from two of the largest environmental organizations in Norway. With the use of Erving Goffman's theory about interaction rituals and Randall Collins' theory about interaction ritual chains, I will try to illuminate how the use of micro sociology can create an understanding on what role environmentalism plays in everyday interactions. I will do so by looking at how it can be experienced emotionally, and which strategies actors use. I argue that environmentalism together with similar earlier interactions play a role in new interactions and that the informants use "facework" to protect the interaction order. I analyze how "emotional energy" affects the informants in interactions where the counterparty is perceived as agreeing and engaged, as passive, and as disagreeing and engaged. I also contribute my own interpretation on how emotional energy can be visualized to help aid understanding of its functions.

FORORD

Himmel, rekker med fjell, små områder med bebyggelse spredt her og der, blått hav, og små grønne holmer. Dette har vært utsikten min fra der jeg har skrevet denne bacheloroppgaven den siste tiden. Hjertet mitt fylles med så mye kjærlighet og takknemlighet for at nettopp dette er utsikten min. Det en gang store skogsområdet som lå bak barneskolen jeg gikk på, hvor vi lekte gjemsel og lærte om planter og småkryp, består nå av et boligfelt. Barneskolen har blitt flyttet og har fått et stort lekeområde med diverse lekestativ. Jeg tror ikke at den gleden og den læren som ligger i å være i faktisk natur kan erstattes av en lekeplass bygget av mennesker. Å beskytte naturen mot for mye menneskelig påvirkning er desidert en av mine hjertesaker. I denne bacheloroppgaven ønsker jeg å forske på dette engasjementet, og hvordan aktivister med et hjerte for natur navigerer et samfunn som – tilsynelatende – ikke innser hvor viktig det er å ivareta naturen vi allerede er så heldige å ha. Jeg ønsker å takke min veileder for gode samtaler og god støtte. Jeg ønsker også å takke familie og venner for deres forståelse for at jeg i dette forløpet til tider har levd som en eremitt.

Karoline Rugaard, 30. april 2024

INNHALDSFORTEGNELSE

INTRODUKSJON	1
PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	2
LESERVEILEDNING	2
KUNNSKAPSSTATUS PÅ FELTET	3
TEORI	4
ERVING GOFFMAN: INTERAKSJONSRIKUAL OG INTERAKSJONSORDEN	4
RANDALL COLLINS: RITUELLE INTERAKSJONSKJEDER	5
METODE OG FREMGANGSMÅTE	6
METODEVALG: SITUASJONELLE INTERVJU	7
PRAKTISK GJENNOMFØRING	8
INFORMASJON OM INFORMANTENE	8
INTERVJUETS OPPBYGGING	9
AVGRENSNING	9
ETISKE VURDERINGER	10
<i>Personvern</i>	10
<i>Utvalg</i>	10
<i>Validitet</i>	11
<i>Reliabilitet og overførbarhet</i>	11
FUNN OG ANALYSE	12
INFORMANTENES ENGASJEMENT SOM EMOSJONELL ENERGI	12
INFORMANTENES TOLKNING AV HVORDAN DE VILLE OPPLEVE OG NAVIGERE SITUASJONENE	14
DISKUSJON OG KONKLUSJON	20
LITTERATUR	23
VEDLEGG	26
VEDLEGG 1: SAMTYKKESKJEMA	26
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE	29

INTRODUKSJON

I 2015 skrev flere av verdens land under Parisavtalen, som blant annet omhandler å forhindre at den globale gjennomsnittstemperaturen øker med 1,5° – 2° grader Celsius (NOU, 2018, s. 46). FNs klimapanel skriver i sin rapport fra 2021 at vi vil passere 1,5° grader Celsius i løpet av de neste 20 årene ved dagens utslippstakt (IPCC, 2021). Parisavtalen understreker viktigheten av å erkjenne nødvendigheten av en effektiv og progressiv respons til den akutte trusselen klimaendringer medfører (United Nations, 2015, s. 3). Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til «å redusere utslippene av klimagasser med minst 55 prosent i 2030 sammenlignet med nivået i 1990» (Miljødirektoratet, 2024). Parisavtalen vektlegger også at reduksjon av avskoging og økning av skogdekke er viktig for å nå klimamålene (United Nations, 2015). Styrking av karbonlagring i skog og jordsmonn er et mål i de fleste klimascenarioene (Klimaomstillingsutvalget, 2020, s. 22). NRK har i samarbeid med Zander Venter fra Norsk institutt for naturforskning kartlagt at «[p]å en gjennomsnittlig dag ødelegger vi slik spesielt verdifull natur tilsvarende to ganger gressmatta på Ullevaal stadion ...» (Støstad, Mon & Solvang, 2024). I en artikkel fra 2023 skriver Miljødirektoratet at utslippene forventes å reduseres, «men ikke i nærheten av det som er nødvendig for å nå de nasjonale klimamålene.» Ellen Hambro, direktør for Miljødirektoratet, sier: «Det er tid for mobilisering.» (Miljødirektoratet, 2023).

Utfordringene som oppstår ved økte klimaendringer og nedbygging av natur er et tema som naturligvis skaper engasjement i form av motivasjon til handling, men også i form av skepsis til handling da mange av tiltakene som kreves skaper begrensninger på hvordan vi lever i dag. I artikkelen «Ekstra hardt å være klimaaktivist i Rogaland», publisert 18. januar i Stavanger Aftenblad, intervjuer journalist Kristine Hovda tidligere leder i Natur og Ungdom, Gina Gylver, som sier at hen «tror det kan være ekstra utfordrende å kjempe for klimakampen i vår region [...] Når oljenæringa har vært, og fortsatt er så viktig, når man vet at det store flertallet er uenige med deg, er det ikke rart at du risikerer mer ved å stikke hodet fram. Det er tyngre å stå i stormen, du får mer dritt slengt etter deg, både på nett og i ansiktet.» (Hovda, 2024). Anna Kvam, tidligere talsperson for Grønn Ungdom (MDGs ungdomsparti) sa under et intervju med samme journalist i Stavanger Aftenblad 14. januar: «Jeg er på den ene siden veldig opptatt av at når man er i miljøer med mange idealister, må man passe på at folk ikke brenner seg ut. Men samtidig er det noe helt fortvilende, kanskje så fortvilende at mange ikke gidder mer, når man får beskjed om å nærmest roe seg ned eller kose seg litt mer eller slappe

Klima- og miljøengasjement i hverdagens samtaler

av litt mer. Når den beskjedne kommer fra de som kunne bidratt til at det ble lettere.» (Hovda, 2024).

Jeg skal presentere en analyse av hvordan klima- og miljøvernspørsmål preger hverdagens interaksjoner gjennom en kombinasjon av Goffman og Collins sine teorier om interaksjonsritualer. Gjennom å analysere hvordan klima- og miljøengasjement påvirker hvordan aktører opplever og navigerer diskusjoner om klima og miljøvern, ønsker jeg å gi et bidrag til mikrososiologi og miljø sosiologi i tillegg til miljøpsykologi i henhold til hvordan vi bedre kan forstå effektene av engasjement i interaksjoner. I tillegg bidrar denne analysen til å demonstrere hvordan Goffman og Collins begreper kan anvendes i en case, som i dette tilfellet er medlemmer i miljøvernorganisasjoner.

PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL

Problemstillingen for analysen er:

Hvordan opplever og navigerer medlemmer i miljøvernorganisasjoner samtaler om miljø og klima i hverdagens interaksjoner?

Forskningsspørsmålene som skal bidra til å besvare problemstillingen er følgende:

- 1) Hvordan påvirker medlemmenes klima- og miljøengasjement hvordan medlemmene navigerer slike samtaler?
- 2) Hvordan kan ulike situasjoner påvirke hvordan medlemmene handler?
- 3) Hvordan kan slike samtaler påvirke medlemmene følelsesmessig?
- 4) Hvilke strategier benytter medlemmene for å skape vellykkede interaksjonsritualer?

LESERVEILEDNING

I denne oppgaven vil jeg først gi en kort oversikt over kunnskapsstatusen på feltet som benytter seg av mikrososiologi i analyser rettet mot klima og miljø. I teorikapitlet vil jeg gi en oversikt over Erving Goffmans teori om interaksjonsritual og hva det innebærer, og en oversikt over Randall Collins videreutvikling av teorien med begrepet rituelle interaksjonskjeder. Disse teoriene utgjør rammeverket for analysen. Deretter vil jeg beskrive

hvordan data har blitt innhentet og analysert i metodekapitlet. Følgende vil jeg vise funn fra datamaterialet og analysere disse, før jeg avslutter med en diskusjon om funnene.

KUNNSKAPSSTATUS PÅ FELTET

Ved bruk av søkemotorene *Oria* og *Google Scholar* for å finne mikrososiologiske studier av miljøengasjement, dukket det opp noe som lignet et kunnskapshull; en studie av miljøaktivisters interaksjonsritualer i samtaler med privatpersoner om klima og miljø var ikke å finne. Derimot fant jeg andre studier som hadde klima og miljø som fokus, hvorav noen benyttet seg av mikrososiologiske teorier.

Ifølge Brewster og Puddephatt (2020, s. 74) ble mikrososiologiske tilnærminger til forskning tilknyttet miljø og klima først vanlig på 2000-tallet, og da spesielt siden 2010. Brewster og Puddephatt (2020) peker på at Goffman har blitt brukt i ulike tilnærminger, både på makro- og mikronivå. På makronivå har Goffman blitt brukt i studier om for eksempel hvordan nettsider til bedrifter formidler miljøhensyn, eller forskjellene mellom «frontyards» og «backyards» laget av byggefirma. På mikronivå har Goffman blitt brukt i studier om hvordan mennesker unngår å plukke opp hundeavføring ved å late som at man ikke ser det, eller hvordan måten man setter ut søppelspann kan fungere som en markør for aktørens moral.

Hargreaves (2015) studie bruker Goffman for å se hvordan miljø er til stede eller fraværende i hverdagslige sosiale interaksjoner. Ifølge Goffman vil aktører overvåke hverandre for å se etter aktuelle sosiale normer eller verdier, som aktørene bruker i analysen av hvordan de vil handle i en situasjon (Goffman, 1963, sitert i Hargreaves, 2015, s. 56). Hargreaves viser også til hvordan aktører ifølge Goffman ønsker å vise at de oppfører seg i henhold til situasjonen eller bedre enn hva som er forventet (Hargreaves, 2015, s. 56). Hargreaves utførte en etnometodologisk studie på såkalte Environment Champions, et initiativ for å forme miljøvennlig atferd, på en arbeidsplass. Studien viser hvordan initiativet førte til at arbeiderne hadde fått nye måter å tolke «vanlige» handlinger på arbeidsplassen i lys av om de var miljøvennlige eller ei. Arbeiderne ble mer opptatt av å fremstå miljøvennlig, i tillegg til at handlingene deres også ble påvirket når de var alene. Hargreaves studie viser ved bruk av Goffmans teorier hvordan sosial interaksjon spiller en viktig rolle i å forme miljøvennlig atferd.

Olsens (2008) masteroppgave omhandler hvordan unge diskuterer miljø, hvor Olsens fokus ligger i «[h]vordan ser enkeltindivider på muligheten til, og nytteeffekten av, egeninnsats når det gjelder miljøproblematikk» (Olsen, 2008, s. 77). Olsens informanter var unge voksne, mellom 18 år og 22 år, hvor tre grupper besto av «vanlige» mennesker og en gruppe besto av personer som var medlem i en miljøorganisasjon. Selv om Olsen og jeg benytter ulike teorier og har ulike fokus, er det likevel et interessant funn som skiller seg ut: gruppene med «vanlige» mennesker brydde seg lite om klima og miljø, hvor Olsen konkluderer med at man kan anta «at det å tilhøre et sosialt nettverk hvor miljøspørsmål ikke er et tema, kan virke til på at dette blir et emne som ikke vektlegges» (Olsen, 2008, s. 55). Informantene mine kunne alle vise til at de hadde et engasjert nettverk gjennom sitt medlemskap i en miljøvernorganisasjon. I lys av Olsens (2008) forskning kan dette peke i retning av at fellesskapet aktører har, påvirker motiver og handlinger i interaksjoner med andre.

TEORI

Teoriene benyttet i denne studien tilhører Erving Goffman og Randall Collins. Goffman var blant annet opptatt av ansikt-til-ansikt-samhandling og hvilke spilleregler som gjaldt, gjennom begrepene interaksjonsritual og interaksjonsorden. Collins har videreutviklet Goffmans teorier med begrepet rituelle interaksjonskjeder, som involverer blant annet emosjonell energi, gruppesolidaritet og moralitet. I dette kapitlet vil jeg gi en kort innføring av teoriene.

ERVING GOFFMAN: INTERAKSJONSRIKUAL OG INTERAKSJONSORDEN

Erving Goffmans begrep om interaksjonsorden viser til regler, strategier, prosedyrer og lignende aktører bruker når de konstruerer mening i sosiale situasjoner. Disse oppstår som et resultat av behovet aktører har for selvrepresentasjon (Rawls, 1987, s. 136). Behovet kommer fra at etter hvert som samfunn sekulariseres, oppstår det et fenomen hvor mennesket selv blir sin egen lille gud, som har et behov for å bli tilbedt i form av respekt og aksept (Vassenden, Handulle & Orupabo, 2024, s. 5). Ifølge Goffman ([1967]2017, s. 12) vil aktører benytte seg av *facework* for å beskytte sitt ansikt, som vil si hvordan man blir oppfattet av seg selv og

andre, fra hendelser som kan true behovet for å bli tilbudt. Samtidig forsøker aktører også å beskytte andres ansikt, nettopp fordi de søker respekt og aksept fra andre (Goffman, [1967]2017, s. 6). For å oppnå dette, utøver aktører ritualer i interaksjoner med andre, da opprettholdelse av ansikt oppfattes som hellig ettersom alle er «små guder». Det er dette Goffman kaller interaksjonsritualer. Aktører gjør dette ved å følge reglene for selvrespekt og hensyntaking: førstnevnte viser til at aktører forsøker å opprettholde den oppfattelsen de har av seg selv, og sistnevnte viser til at aktører også tar hensyn til den selvrespekt de oppfatter den andre har for seg selv (Goffman, [1967]2017, s. 11). For at aktører skal vite hvordan de skal opprettholde sitt og andres ansikt i en interaksjon, må de etablere det Goffman kaller «working consensus» (Rawls, 1987, s. 141), som kan forstås som en enighet om hvordan aktørene skal oppføre seg i akkurat denne interaksjonen. I så måte skaper aktørene en felles definisjon av situasjonen. Dersom det skulle oppstå brudd i situasjonsdefinisjonen, som vil si at aktører bryter med hvordan det er oppfattet at man skal oppføre seg, vil dette ses som en trussel mot eget og andres ansikt. Gjennom bruk av reparasjonsritual hjelper aktørene hverandre med å gjenopprette situasjonsdefinisjon, ved bruk av for eksempel ironi eller beklagelse. Et eksempel kan være at dersom man spiser et måltid sammen med noen andre og søler på seg selv, kan man benytte seg av reparasjonsritual ved å si «Oi, se hva jeg klarte å gjøre! Jeg er visst klønete i dag.» Da signaliserer man at man er klar over at det å søle på seg selv ikke er forventet atferd. Aktører kan også benytte seg av unngåelsesritualer. Et eksempel på dette kan være at noen tar opp et uønsket tema, hvor unngåelsesritualet består av at man forsøker å snu samtaleemnet over på noe annet. Hvor godt man klarer å beskytte sitt og andres ansikt, handler om aktørenes sosiale kompetanse og hvor villig aktøren er til å følge reglene for sosial interaksjon (Goffman, [1967]2017, s. 13, 31).

RANDALL COLLINS: RITUELLE INTERAKSJONSKJEDER

Randall Collins har videreutviklet teorien om interaksjonsritual med begrepet rituelle interaksjonskjeder, da Collins argumenterer for at sosiale interaksjoner har et utgangspunkt i aktørers minne av tidligere erfaringer (Collins, 2020, s. 3). Collins (2004) argumenterer for at gjennom vellykkede interaksjonsritualer, hvor aktører kan se og høre hverandre, har et felles fokus, opplever de samme følelsene og som resultat blir revet med av hverandres verbale og nonverbale kroppsspråk, kan aktørene oppnå gruppesolidaritet, emosjonell energi, kollektive symboler og en kollektiv moralitet. Ifølge Collins er det emosjonell energi som motiverer aktører i henhold til hvordan de håndterer situasjoner, og referer til aktører som «emotional

energy maximizers» (Collins, 1993, sitert i Boyns & Luery, 2015, s. 152). Collins anser emosjonell energi som et kontinuum, hvor emosjonell energi kan økes og reduseres (Collins, 2004, s. 108). Et høyt nivå av emosjonell energi gir en følelse av selvtillit og entusiasme, og et lavt nivå av emosjonell energi gjør aktører deprimerte og avvikende.

I tillegg fant jeg det relevant å benytte meg av Boyns og Luery (2015) sin videreutvikling av Collins begrep om emosjonell energi. Deres bidrag er at emosjonell energi er mer kompleks enn kun noe som økes og reduseres, med entusiasme i den ene enden og depresjon i den andre enden. I stedet legger de til begrepene positiv emosjonell energi og negativ emosjonell energi, som de argumenterer er til stede samtidig i interaksjoner (Boyns & Luery, 2015). Positiv emosjonell energi kan økes mens negativ emosjonell energi reduseres, og omvendt, i tillegg til at begge kan både økes eller reduseres samtidig (Boyns og Luery, 2015, s. 158). De argumenterer for at en overvekt av positiv emosjonell energi er å foretrekke av aktørene, hvor aktører forsøker å fikse høyere mengder av negativ emosjonell energi gjennom unngåelsesritual, øke mengden positiv emosjonell energi ved å søke trøst hos andre, eller ved å gjøre seg nummen til følelsen ved bruk av alkohol og narkotika (Boyns og Luery, 2015, s. 160-161).

METODE OG FREMGANGSMÅTE

Problemstillingen har bakgrunn i mine egne observasjoner av ordlyden rettet mot engasjementet til miljøvernaktivister, digitalt og ellers, som ofte kan oppfattes å være av negativ natur. I tillegg har jeg også egne erfaringer av hvordan mitt personlige klima- og miljøengasjement har påvirket meg i samtaler om klima og miljøvern. Dette har skapt en interesse for hvilke strategier aktivistene benytter i diskusjoner om klima og miljøvern, i tillegg hvordan det kan følelsesmessig oppleves av aktivistene. For å analysere hvordan interaksjonen foregår og hvordan den kan oppleves, virket teorien om interaksjonsritual til Erving Goffman spesielt relevant, og da også Randall Collins videreutvikling med hans teori om rituelle interaksjonskjeder. Jeg har benyttet meg av abduksjon som metode, som vil si at jeg har samlet inn data med teoriene i tankene og har koblet teoriene til fenomenene studert i analysen (Stuvøy, Tøndel & Tjora, 2021).

METODEVALG: SITUASJONELLE INTERVJU

Collins (2004, s. 7) argumenterer for at observasjonelle data er viktig ved analyse av interaksjonsritualer, og at intervju har en svakhet som følge av at informantenes svar kan bli påvirket av «social desirability bias» (sosial ønskerverdighetsskjevhet), og at funn av separate hendelser gjerne konkluderes som et generalisert mønster. Vassenden og Mangset (2022, s. 2) peker på hvordan intervju har sin egen realitet, og at intervjuet som resultat følgelig ikke kan bidra med kunnskap om verden utenfor denne realiteten. De foreslår å bruke en situasjonell tilnærming, og viser til at intervju i stedet kan være som et vindu som viser «landscapes of meaning» (Vassenden & Mangset, 2022, s. 9). Ved bruk av vignetter, gjennom å presentere situasjoner til informantene hvor de skal forestille seg en tredjeperson, kan gjøre at informanten føler seg mindre ansvarlig for de moralske aspektene og som kan lette noe av trykket i henhold til å bevare ansikt overfor intervjueren.

Observasjoner er absolutt å anse som relevant for denne studien, hvor man for eksempel observerer hvordan medlemmer i en miljøvernorganisasjon snakker og oppfører seg sammen med andre medlemmer eller privatpersoner utenfor organisasjonen. På grunn av tidsrammen jeg arbeidet innen, konkluderte jeg med at det ville bli uoverkommelig. I stedet har jeg valgt å benytte meg av metoden Vassenden og Mangset (2022) anbefaler gjennom bruk av vignetter.

I intervjuene ble informantene gitt vignetter i form av eksempler på tre hypotetiske sosiale situasjoner, hvor hver situasjon baserte seg på at en av de andre i den hypotetiske situasjonen kom med et utsagn. I så måte introduserte jeg en tredjeperson gjennom vignetter, slik Vassenden og Mangset (2020) foreslår. De tre situasjonene ble valgt basert på at jeg ønsket å simulere hverdagslige situasjoner som aktører i aldersgruppen 18 – 35 år sannsynligvis opplever, som å dra på vorspiel, fest eller middagsbesøk. Vorspiel involverer for mange at man er sammen med venner og kanskje noen ukjente; på større fester, selv om man gjerne drar sammen med venner, er det antageligvis også en del ukjente til stede. I middagsbesøk er man sannsynligvis sammen med venner. I så måte demonstrerer disse situasjonene ulike forutsetninger informantene må ta hensyn til i sine vurderinger. Informantene skulle forestille seg at de var i situasjonen, hvordan de ville reagert og hvordan de ville handlet i den situasjonen. Jeg har forsøkt å ha så åpne spørsmål som mulig i intervjuene, og har vært påpasselig med å kun anta at informantenes svar kan tenkes å være overførbare til andre, lignende situasjoner.

PRAKTISK GJENNOMFØRING

For å samle inn relevant data, startet jeg med å utforme en intervjuguide og avholdt pilotintervju for å anslå spørsmålenes relevans. Deretter begynte arbeidet med å samle inn deltakere til ordentlige intervju. Jeg kontaktet de store miljøvernorganisasjonene i Norge, som Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Extinction Rebellion, da jeg ønsket personer som var medlem i en miljøvernorganisasjon. Opprinnelig ønsket jeg å avholde gruppeintervju, som besto av tre til fire personer, da jeg også var nysgjerrig på gruppedynamikken som kunne være til stede. Etter tre forsøk ga jeg opp gruppeintervju, da tiden begynte å bli knapp og jeg fikk ikke samlet nok deltakere. I stedet spurte jeg personene som tidligere hadde meldt interesse for gruppeintervju om de ønsket å delta i individuelle intervju, og endte opp med fire informanter. Intervjustrukturen var relativt rigid, for å øke muligheten av å kunne sammenligne på tvers av intervjuene. Intervjuene varte mellom 45 minutter og 1 time og 30 minutter. Intervjuene ble utført gjennom programmet *Zoom*, da det ikke var mulig å møte informantene personlig på grunn av for stor geografisk avstand. Under intervjuene ble det tatt lydopptak gjennom *Nettskjema* sin diktafon-app. Etter transkribering av intervjuene foretok jeg en grov koding gjennom programmet *NVivo*, hvor jeg endte opp med ti kodegrupper. Jeg har slått sammen flere av kodegruppene, da det viste seg at flere hadde relevans for hvert tema i analysen. Jeg har dermed brukt informantenes svar i analysen i henhold til hvordan de kunne analyseres etter begrepene benyttet fra teoriene. Innsamlede data som er sitert i oppgaven har blitt omskrevet slik at setningsoppbyggingen er grammatisk korrekt, uten at språket mister muntligheten.

INFORMASJON OM INFORMANTENE

Informantene er i aldersgruppen 18 år til 35 år, og er medlem i enten Natur og Ungdom eller Extinction Rebellion. Noen av informantene er ikke født i Norge, men alle har bodd over lengre tid i landet. Informantene har fått tildelt navnene «Maja», «Toni», «Fredrik» og «Ingvald». «Maja» er ansatt i en miljøvernorganisasjon, og «Toni» har tidligere hatt jobb i en miljøvernorganisasjon.

INTERVJUETS OPPBYGGING

I den første situasjonen skulle informantene forestille seg at de var på et vorspiel sammen med et par venner hos en gruppe de ikke kjente fra før. I situasjonen begynte personene å snakke om Norges bidrag og ansvar for å redusere klimagassutslipp. En av de ukjente i situasjonen hadde utsagnet: «Har det egentlig så mye å si hva Norge gjør når land som for eksempel Russland og Kina har så høye utslipp?» Neste situasjon omhandlet at man var på middagsbesøk sammen med gode venner, hvor det ble diskutert nedbygging av natur for å bygge hyttefelt. Utsagnet i denne situasjonen var: «Skal vi da slutte å bygge hyttefelt slik at kommuner med få innbyggere skal miste store deler av inntekten sin? Kommunen trenger vel pengene.» I den siste situasjonen skulle informantene forestille seg at de var på en fest, hvor de så endte opp i en gruppe med kun ukjente personer. Samtalen i denne situasjonen omhandlet effektene av en miljøvennlig livsstil, en såkalt grønnlivsstil som angår kosthold, reisevaner, generelt forbruk og lignende. Utsagnet informantene skulle ta stilling til var: «Jeg syntes det er en selvfølge at vi som individer gjør så mye vi kan for å ha en så grønn livsstil som mulig.» I tillegg ble det også stilt generelle spørsmål om informantenes engasjement og andres engasjement.

AVGRENSNING

Opprinnelig ønsket jeg også å se hvordan verdiordener innenfor fransk pragmatisme kan brukes til å ytterligere belyse strategiene informantene bruker i interaksjonsritualer. Antakelsen er at dette kan være et nyttig bidrag for forståelsen av hvordan aktører påvirkes av diskurser og bruker disse i hverdagslige interaksjoner. I tillegg kom det også frem fra datamaterialet at flertallet av informantene pekte på hvordan de hadde observert at reduksjon av klimaengasjement hos unge syntes å ha en sammenheng med covid-pandemien som brøt ut i 2020. Her kunne det vært interessant å benytte seg av Ulrich Becks teori om risikosamfunnet og Anthony Giddens modernitetsteori. Det kunne også vært interessant å se på hvordan diskusjoner om klima og miljøvern gjennom ansikt-til-ansikt-samhandling skiller seg fra digitale samtaler, som foregår i for eksempel kommentarfelt på *Facebook*. På grunn av oppgavens omfang har jeg valgt å holde meg til Goffmans teori om interaksjonsritual og Collins teori om rituelle interaksjonskjeder. Hovedfokuset i intervjuet var situasjonene for å best belyse hvilke interaksjonsritualer som tilsynelatende var til stede.

ETISKE VURDERINGER

Personvern

Da jeg har kommunisert med informantene via epost og at det var en risiko for at det kunne forekomme generelle personopplysninger under intervjuene, har prosjektet blitt meldt inn til og blitt godkjent av Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, som en del av en felles vurdering for bachelorprosjekt i sosiologi våren 2024 ved UiS. Informantene jeg har intervjuet, fikk jeg opprinnelig kontakt med gjennom miljøvernorganisasjonene.

Miljøvernorganisasjonene fikk tilsendt informasjon om prosjektet, som de så delte med sine medlemmer. Medlemmer som var interesserte tok så kontakt med meg på epost. Informantene fikk utdelt digitalt samtykkeskjema, hvor de kunne signere med BankID. I samtykkeskjemaet fikk personene informasjon om prosjektet og deres rettigheter. Samtykkeskjema er vedlagt nederst i dokumentet. Opplysninger om informantenes identitet har blitt anonymisert og informantene har fått tildelt pseudonymer.

Da jeg kontaktet miljøvernorganisasjoner for å samle deltakere, fikk jeg ved flere anledninger svar om at det var lite aktivitet i flere av lokallagene. Av den grunn har jeg unngått å spørre etter informasjon som kan identifisere informantene. Slik informasjon gjelder for eksempel yrke, bosted og etnisitet. Jeg spurte ikke etter hvilken pronomen informantene ønsket at jeg skulle bruke, da jeg opprinnelig planla å bruke kjønnsnøytralt språk for å redusere muligheten til å gjenkjenne informantene. I samråd med veileder konkluderte vi at en kjønnsdimensjon kunne være til stede i funnene, og at det derfor kunne være nyttig å inkludere kjønn. Jeg sendte mail til informantene hvor jeg spurte om pronomen. To av informantene identifiserer seg som «han», en identifiserte seg som «hun» og den siste informanten har jeg ikke mottatt svar fra. Av den grunn har jeg valgt å bruke kjønnsnøytralt språk for den sistnevnte deltakeren, og ga hen et kjønnsnøytralt navn («Toni»). De som identifiserte seg som «han» har fått tildelt navnene «Ingvald» og «Fredrik», mens informanten som identifiserte seg som «hun» har fått tildelt navnet «Maja».

Utvalg

For denne studien har jeg benyttet strategisk utvalg for informanter, som har som formål å få så mye kvalitativt innhold som mulig (Halvorsen, 2008, s. 164). Grunnen til at jeg valgte å intervju medlemmer i miljøvernorganisasjoner er basert på den antakelsen at personer melder

seg inn i interesseorganisasjoner grunnet et engasjement man har for det feltet. Jeg ønsket informanter som sannsynligvis kunne føle en tilknytning til temaet, for å analysere hvordan denne tilknytningen kunne antas å påvirke dem i interaksjoner med andre. Utvalget i studien består av fire informanter som alle er medlem i en miljøvernorganisasjon og analysen er følgelig ikke representativ for befolkningen. I stedet bidrar studien til en analyse av hvordan noen individer opplever og navigerer diskusjoner om klima og miljøvern og deres miljøengasjement.

Validitet

Validitet vil si hvordan data innsamlet samsvarer med de teoretiske forventningene (Halvorsen, 2008, s. 68). Funnene i studien synes ikke å avvike fra teoriene, dog argumenterer jeg for at det likevel er nyttig å kombinere teoriene for å bedre forståelsen av fenomenene. Jeg har også selv opplevd lignende som vignettene beskrevet i studien, i tillegg til at jeg kunne kjenne meg igjen i mange av svarene til informantene. Da dette også er et tema som er tungtveiende for meg, har jeg vært påpasselig med og kritisk til hvordan det kan påvirke både intervjuene og selve analysen. I intervjuene tror jeg likevel at det kan ha vært en fordel, ved at tegnene jeg uanede avgir verbalt og non-verbalt (Turner, 1991), kan ha påvirket informantene til å føle seg mer komfortabel under intervjuene.

Et fåtall av spørsmålene i intervjuguiden omhandlet hva det betydde for informantene å være engasjert i fellesskap med andre i en organisasjon, og hva som gjorde at de valgte å melde seg inn i en miljøvernorganisasjon. Selv om informantene fikk beskjed om at de ville anonymiseres, kan svaret likevel påvirkes av hvordan de ønsker å fremstille organisasjonen. De andre spørsmålene rettet seg hovedsakelig mot informantenes subjektive opplevelser, hvor svarene kan bli påvirket av hvordan informantene ønsker å fremstå for intervjueren. Som nevnt har jeg brukt vignetter hvor jeg har introdusert en fiktiv tredjeperson, som ifølge Vassenden og Mangset (2022) kan dermed fjerne noe av presset informantene kan føle på i henhold til selvrepresentasjon overfor intervjueren.

Reliabilitet og overførbarhet

Reliabilitet viser til hvor nøyaktige målene gjort i en studie er (Halvorsen, 2008, s. 68). Da analysen ser på personers individuelle opplevelser av fenomener og at informanter kan bli

påvirket av hvordan de forholder seg til intervjueren, er det således ikke sannsynlig at ved bruk av den samme intervjuguiden som er benyttet i denne studien vil gi nøyaktig de samme resultatene for andre forskere. Dog vil jeg anta at det er en stor sannsynlighet at dersom andre forskere med kunnskap om Goffman og Collins sine teorier hadde utført samme studie, ville deres tolkninger ligne på mine egne tolkninger av hvordan begrepene fra teoriene kan operasjonaliseres. Intervjuguiden utformet for denne studien er vedlagt nederst i dokumentet.

FUNN OG ANALYSE

I dette kapitlet vil jeg begynne med å se på funn i datamaterialet som viser hvordan rituelle interaksjonskjeder kan belyse hvordan engasjementet til informantene motiverer og påvirker dem i interaksjonsritualer. Deretter vil jeg ta for meg hvordan interaksjonene kan innledes og hva som kan påvirke dette, før jeg vil til slutt se på selve innholdet i interaksjonsritualene som kan tolkes som positive, passive eller konfliktfylte.

INFORMANTENES ENGASJEMENT SOM EMOSJONELL ENERGI

Collins (2004) argumenterer for at emosjonell energi som blir generert i interaksjoner bæres over til andre lignende interaksjoner, i form av å motivere aktører til handling i tillegg til å påvirke moraliteten til aktørene. Ergo kan det antas at den emosjonelle energien til informantene i situasjoner som omhandler klima og miljø er et sammensurium av alt som har påvirket dem siden engasjementet deres ble til: hvordan selve engasjementet startet, hvordan det oppleves å være engasjert sammen med en gruppe, og hvordan det å tilegne seg flere erfaringer påvirker hvordan informantene navigerer slike situasjoner.

Alle informantene kunne fortelle at deres engasjement for naturen startet i ung alder. Informantene pekte på ulike innganger: å vokse opp i nærhet av natur, påvirkning gjennom media og det å lære om natur. Informantene hadde også en felles driver i engasjementet sitt, hvor de tenkte at individer/samfunn/verden ikke gjør nok for å ivareta naturen og for å stoppe eller sakte ned klimaendringene. Dette engasjementet har gjerne bidratt til at informantene har oppsøkt arenaer hvor man kan finne mennesker med lignende interesser, i henhold til Collins teori om at aktører ønsker å maksimere emosjonell energi (Collins, 2020, s. 13). Slike arenaer gir sannsynligvis også informantene informasjon om hvordan det er vanlig å snakke om klima

og miljø, som følgelig gir aktørene verktøy for det som er normativt i slike ritualer i form av sosial kompetanse (Goffman, [1959]2014).

(Fredrik:) «Det startet helt ifra da jeg var en liten unge, og jeg pleide å se på NRK. Og så var det et TV-show [som handlet om] en gjeng med barn som skulle bevise at de var bedre enn voksne. [...] Det som var veldig engasjerende var at ungene fant løsninger til lover som de voksne laget, og ungene gjorde det på en miljøvennlig måte. Og så begynte jeg å snakke med de eldre på skolen, som for eksempel lærerne, om hvordan vi kan gjøre miljøet bedre.»

Ved spørsmål om hva det betydde for informantene å være engasjert i fellesskap med andre i en organisasjon, uttrykket informantene at det betydde mye for dem. Fredrik beskriver det som å finne sin «partner in crime,» og Toni forteller at det beriker livet hens og gir livet mening. Det informantene uttrykker kan tolkes som at opplevelsen av tilhørighet og å ha et felles mål føles bra, og ikke minst viktig. Dette kan anses som et resultat av det Durkheim kaller kollektiv effervesens (Collins, 2024, s. 35), som også kan beskrives som en følelse av brusing. Dette innebærer delt handling og bevissthet, gjennom delte ideologier, intern humor som kan oppstå, like strategier og lignende, som blir symbolsk for gruppen. Det kan også tenkes at informantene gjennom aksjoner via organisasjonen kan kjenne på delte følelser. Collins kaller dette «rhythmic entrainment» (Collins, 2004, s. 3), som kan beskrives som at man blir «revet med» i form av måten de rundt snakker og beveger seg på, som igjen kan forsterke delte følelser og delt fokus.

(Maja:) «Det gir veldig mye håp, det å se at det er så mange folk som faktisk har lyst til å gjøre noe med klima- og naturkrise. Det gjør at jeg tror vi kan løse de problemene vi står overfor, og at man kan få til noe mer enn det man kan selv.»

(Fredrik:) «Når du finner de menneskene som er engasjert i et av de temaene du er engasjert i ... det er spennende. [...] Det føles som om du har funnet *your partner in crime, basically, you know?*»

(Toni:) «Det gir meg mening i livet. *It enriches my life*, [...] det å ha et mål, og ha noe man vet kan være godt, ikke bare for meg selv, ikke bare for mine nærmeste, men jeg håper for samfunnet, og *the world*.»

(Ingvald:) «Det betyr ganske mye. Etter hvert er det jo der jeg har de aller fleste vennene mine.»

Noen av informantene reflekterte over hvordan tilnærmingen deres i diskusjoner om klima og miljøvern hadde forandret seg med årene. Informantene beskriver at de kunne bli mer sinte og irriterte før, som dermed kunne forhindre en konstruktiv diskusjon og som skiller seg fra tilnærmingene de bruker nå. I lys av teoriene om interaksjonsritual og rituelle interaksjonskjeder, kan dette tolkes som at informantene ikke hadde tilegnet seg nok sosial kompetanse til å være uenige med andre og samtidig ha vellykkede interaksjonsritualer – ved at man for eksempel blir for sint og at samtalen utvikler seg til å bli en krangel – og at det følgelig kan redusere mengden emosjonell energi. Strategiene som informantene bruker nå kan være en refleksjon av at de har tilegnet seg mer sosial kompetanse slik at de bedre kan balansere følelsene knyttet til et gitt ansikt i en situasjon, og følgelig bedre innsikt i hvordan de kan påvirke en interaksjon til å generere emosjonell energi. Interaksjonsritualer kan ergo anses å spille en rolle i utviklingen av verktøy for å oppnå vellykkede ritualer, som man tar med seg videre til andre interaksjoner, slik at det oppstår rituelle interaksjonskjeder (Collins, 2004).

(Maja:) «Jeg tror før så kunne jeg blitt mye mer sint, og liksom ... ‘Ja, men herregud, vi må bare bevare naturen.’ Men ettersom jeg har satt meg mye mer inn i disse sakene, og skjønt hvorfor det er motstand mot det å bevare natur og klima, så er det jo veldig forståelige grunner for at folk også blir sinte når natur- og klimavernfolk bare har lyst til å slutte med alt som er vanlig.»

INFORMANTENES TOLKNING AV HVORDAN DE VILLE OPPLEVE OG NAVIGERE SITUASJONENE

I dette underkapitlet vil jeg først belyse hvordan interaksjonene i de hypotetiske sosiale situasjonene kan oppstå og hva som kan påvirke dette, før jeg ser på hvordan informantene

forestilte seg at de ville oppleve og navigere de ulike situasjonene presentert i intervjuene (for oversikt over innholdet i situasjonene, se metodekapitlet).

For at en ufokusert interaksjon skal transformeres til en fokusert interaksjon, kreves det at aktørene ved hjelp av verbale og nonverbale tegn sier seg enig å dele et øyeblikk, hvor de vil gå inn i en samtale som blir avskilt fra de andre i rommet i form av en «membran» (Turner, 1991, s. 454). I de hypotetiske sosiale situasjonene som ble presentert for informantene var samtalen allerede i gang, og ritualene som hadde blitt brukt for å initiere en fokusert interaksjon er dermed uvisst. Maja beskriver at informasjonen andre har om hennes engasjement kan fungere som et referansepunkt for dem i samtaler med henne. Goffman bruker begrepet «sign-vehicles» (Turner, 1991, s. 450) om informasjon som aktører gir og avgir og som i så måte bidrar til å utvikle definisjonen av situasjonen. Sannsynligvis kan derfor inngangen til samtalen involvere at den ene personen i interaksjonen sier: «Jeg vet du er engasjert i klima og miljøvern, derfor ønsker jeg å ta opp ...» Maja beskriver det slik:

(Maja): «Jeg føler jo på en måte at folk tenker at: ‘Å ja, det er hun som bryr seg om klima og miljø.’ Det kan jo være mer at det er det folk kanskje har lyst til å snakke med meg om, eller på en måte prøver å trekke frem ting som de også har tenkt på i forhold til klima. Klima- og miljøsaken relaterer seg jo til veldig mye annet her i verden, så det er jo på en måte, at uansett hvem man møter, så kan de trekke frem ting. Som at: ‘I mitt private liv så tenker jeg dette her med klima og miljø, hva tenker du om denne saken?’ At man blir et sånn referansepunkt for andre kanskje.»

Utsagnene i situasjon 1 og situasjon 2 ble valgt med tanke på at de antakeligvis ville stride mot informantenes moralske standpunkt. Etter å ha blitt presentert for utsagnene, kunne flere av informantene kjenne på en følelse av frustrasjon. Majoriteten av informantene la vekt på at de ønsket å stille seg undrende til hva vedkommende mente, og i så måte tydeliggjøre situasjonsdefinisjon, før de eventuelt ga et motsvar til vedkommende. Informantene velger å ikke handle i frustrasjon, som kunne ha ført til et mislykket interaksjonsritual. I stedet velger informantene en strategi som både bevarer respekt for vedkommende ved at man viser en interesse for hva vedkommende mener, og for seg selv i form at man beholder sitt eget

standpunkt uten at det dominerer interaksjonen. Ifølge Goffman er dette den kombinerte effekten av reglene for selvrespekt og hensyntaking (Goffman, [1967]2017, s. 11).

(Toni:) «Jeg undrer meg over hva vedkommende mener. Er det bare en setning som vedkommende har fra andre steder, eller hvordan mener vedkommende dette her? For å si det sånn, den første tingen som kommer er frustrasjon. Så hvis jeg er frustrert, så kan jeg bare snu meg, ikke interagere, og ikke bruke min tid på dette. Men på grunn av at jeg virkelig ønsker å være den forandringen som trengs i verden, så tenker jeg at dette er en flott mulighet til å ha en utveksling og til å forstå et annet menneske.»

Informantene var også opptatt av at man skulle være hyggelig og ikke dømme. Dette kan tolkes som *facework* gjennom det Goffman kaller idealisering og opprettholde kontroll over måten man uttrykker seg på verbalt og nonverbalt (Turner, 1991, s. 451). Ved å være hyggelig og ikke-dømmende opprettholder informantene eget og andres ansikt ved å opptre innenfor det man oppfatter som normativt for situasjonsdefinisjonen og ved å legge bort frustrasjonen man kan kjenne på. Dette bygger videre på respekten for det ansikt man anser som passende for situasjonsdefinisjonen, i henhold til hvordan man tenker at man fortjener å bli behandlet og hvordan andre fortjener å bli behandlet. Ingvald nevner «drittslenging» i kommentarfelt på *Facebook*, som kan vise til at normene i ansikt-til-ansikt-samhandling ikke samsvarer med normene for digital interaksjon.

(Ingvald:) «Nei, jeg tenker det å være saklig og kanskje prøve å være litt hyggelig i tilbakemeldingen sin. Det er fint å unngå at det blir sånn som det ofte er i kommentarfeltet på Facebook med drittslenging. Det er jo på en måte en del av meg som har lyst til å rope ut. Men jeg har jo lyst til å være litt hyggelig også.»

Dersom vedkommende ikke følger de normative reglene som tilhører situasjonsdefinisjonen, kan det oppstå brudd i interaksjonsritualet. Ingvald beskriver at han bruker ressurser som tilhører interaksjonsorden, som å være hyggelig. Hvis motparten velger en strategi som ikke samsvarer med å være hyggelig, samsvarer det heller ikke med situasjonsdefinisjonen. For å berge interaksjonen kan man benytte seg av reparasjonsritualer og unngåelsesritualer. Ingvald

beskriver unngåelsesritualer ved at han bruker strategier for å runde av diskusjonen og bytte tema til noe vedkommende sannsynligvis kan være enig i:

(Ingvald:) «Kan jo si at jeg tror ikke vi blir enige uansett. Av og til prøver jeg å vri diskusjonen inn på et nytt tema. Det er veldig ofte demokrati, at vi må forbedre demokratiet og involvere folk mer. At folk flest diskuterer mer politikk ansikt til ansikt, i stedet for i kommentarfeltene på Facebook. Det er jo en ting som folk lett kan være enige i.»

Toni nevnte det å gå fra samtalen som en mulighet, men at dette stred imot hens ønske om å være den forandringen som hen mener trengs i verden. Det kan være mulig at dette også gjelder for de andre informantene. Repertoarene informantene har tilegnet seg av hvordan man kan føre en slik diskusjon hvor man er uenig, kan da oppleves som tilstrekkelig for å gi informantene den selvtiliten som behøves. Det kan også være en refleksjon av at engasjementet for klima og miljøvern oppleves såpass sterkt av informantene at det fungerer som en driver for å stå i interaksjoner hvor man er sterkt uenig med hverandre. Maja forteller det som kan tolkes som at dersom hun oppfatter vedkommendes holdning som en trussel for et vellykket interaksjonsritual, så ville hun «ikke giddet å ta den helt ut.» Det Maja beskriver her kan således anses som at hun beskytter interaksjonsorden. Dette vil sannsynligvis innebære både unngåelsesritual og reparasjonsritual, ved å opptre hyggelig i form av å lytte til vedkommende samtidig som man jobber med å «skru ned» trusselen for interaksjonsritualet.

(Maja:) «Jeg tror det kanskje har noe å si hvor åpen den andre personen er. Hvis de bare er helt ... det eneste målet deres er å kverulere og være imot den andre personen. Hvis du ser at de allerede har bestemt seg for å være uenig, og jeg var i en sosial setting og jeg egentlig hadde bare lyst å kose meg ... så hadde jeg kanskje ikke giddet å ta den helt ut. Med mindre jeg liksom ... ble veldig irritert. [...] Jeg vil mye heller prate med den personen enn å bare bli sint og irritert og gå min vei. Men hvis den personen jeg møter ikke tar imot på en god måte at jeg vil ha den konstruktive debatten, så hadde jeg sikkert blitt mer irritert og liksom kranglete, hvis de liksom ... bare avviste alt jeg sa, eller ikke var noe åpen for nye argumenter.»

Maja forteller at dersom hun hadde blitt «veldig irritert» ville hun likevel velge å interagere i det som kan anses som en konfliktfylt interaksjon. Dette kan være en refleksjon av hvordan Boyns og Luery (2015) tolker Collins teori om emosjonell energi og deres bidrag til teorien om negativ og positiv emosjonell energi: emosjonell energi generelt er ikke noe man bare mister eller tilegner seg, men derimot at man kan miste positiv/negativ emosjonell energi og tilegne seg negativ/positiv emosjonell energi samtidig. Dermed peker Boyns og Luery (2015) på at negativ emosjonell energi, som kan bestå av følelser som irritasjon, kan fungere som en motivasjon til handling til å interagere i stedet for å bruke unngåelsesritual. Med andre ord: aktører kan bli motivert til å delta i en konfliktfylt interaksjon i stedet for å forsøke og unngå den. Det at informantene sannsynligvis besitter en del positiv emosjonell energi fra tidligere interaksjoner der de opplever sosial solidaritet gjennom organisasjonen de er medlem i, i tillegg til kulturell kapital gjennom kunnskap om feltet, kan gjøre at informantene føler seg desto mer drevet til å delta i en konfliktfylt interaksjon dersom de opplever at det motstrider nok mot deres moral. Fredrik beskriver det som kan oppfattes som en del av hans moral, og hvordan mennesker som bryter med dette skaper en følelse av irritasjon:

(Fredrik:) «Det får meg til å føle meg irritert å se hvordan medmennesker i denne verden lever livet sitt. Hvordan levestilen deres påvirker alt, og andre mennesker i andre land, *you know? I get that you're ego and selfish, but like ... bro.* Tenk på de som er rundt deg. Du er ikke alene, mann. Det er åtte andre milliarder mennesker, liksom.»

Situasjon 3 beskriver et utsagn som informantene oppfattet som positivt, men det var likevel viktig for majoriteten av informantene å avklare situasjonsdefinisjonen ytterligere ved å stille spørsmål til vedkommende. Toni beskriver et standpunkt som ikke harmonerer med sitt eget, og peker på hvordan ulike mennesker kan ha ulike oppfatninger rundt hva som anses som en grønn livsstil. Toni uttrykker at hen har da ikke så lyst til å delta, som kan tolkes som at Toni gjenkjenner dette som en situasjon som ikke vil generere nok positiv emosjonell energi, og vil i stedet velge unngåelsesritualer for å bevare ansikt.

(Toni:) «Hvis personen som snakker om grønn livsstil, begynner å snakke om å kjøpe massevis av ting og tang, som 'Ja, det er kjempebra å kjøpe seg alle el-biler som finnes,' da tenker jeg at jeg ikke har så lyst.»

Dersom informantene oppfattet at vedkommendes standpunkt lignet sitt eget, kunne informantene kjenne på at de sannsynligvis ville sluppet mer av. Dette kan handle om at man ikke må rettferdiggjøre sine egne standpunkter på samme måte som i diskusjon med noen som er uenige. Både det å være engasjert i en samtale med noen man er enig med og uenig med, kan antas å kreve mental energi. I en situasjon der ens behov for å rettferdiggjøre sin moralitet ikke blir aktivert, gjør at man antakeligvis kan konservere energi i stedet. I tillegg fortalte alle informantene at de ville ønsket å utveksle kontaktinformasjon med vedkommende slik at de kunne videreutvikle relasjonen. Vellykkede interaksjonsritualer føles bra for informantene, og slik Fredrik beskriver sine refleksjoner kan antyde at han opplever sosial solidaritet, emosjonell energi i form av å bli mer engasjert, kollektive symboler i henhold til en delt ideologi og en forsterket moralitet.

(Fredrik:) «Jeg hadde vært glad, overrasket faktisk, fordi det er ikke alltid folk snakker om natur eller miljø. Jeg hadde blitt mer engasjert i denne samtalen. Men ja, litt sånn ‘Å, ja, så har du tenkt å hjelpe meg med å overbevise andre om å bli en del av denne bevegelsen, *to make a better world? Let’s go man, let’s go!*’»

I situasjon 2 skulle informantene forestille seg at de var sammen med venner. Majoriteten uttrykket at de ville handlet på samme måte som ellers, ved å stille spørsmål for å videre avklare situasjonsdefinisjonen. Flere av informantene uttrykket også at de hadde venner som hadde lignende standpunkt som dem selv i henhold til klima og miljøvern. Ingvald uttrykket at selv om han hadde vært uenig, ville han likevel opplevd mindre frustrasjon med venner enn med ukjente. På den andre siden kunne Toni fortelle det som kan tolkes som at den hypotetiske situasjonen stred imot det som oppfattes som normativ atferd i hans vennegruppe. I så måte kan det tenkes at Toni opplevde dette som en trussel mot den sosiale solidariteten og moraliteten i gruppa. Toni sier at hen ville forsøkt å forstå situasjonen bedre, som antakeligvis kunne bestått av reparasjonsritual for å gjenopprette den sosiale solidariteten og moraliteten i gruppa.

(Toni:) «Jeg hadde nesten begynt å le. Med gode venner bruker vi humor for å se hvor rare ting er. Men en sånn type setning, hvis det hadde vært ment av en person jeg kjenner – det hadde vært litt forvirrende for meg. Jeg vet ikke om jeg hadde

fortsatt å føle meg helt trygg i denne situasjonen. [...] Jeg måtte ha forstått situasjonen bedre.»

DISKUSJON OG KONKLUSJON

Kort oppsummert viser funnene at informantene vektlegger det å være hyggelig i diskusjoner om klima og miljø, og å stille seg undrende til hva motparten mener. Det er viktig for informantene å delta i diskusjoner hvor man er uenig, og dersom de ikke opplever å nå frem hos motparten benytter de seg av unngåelsesritualer.

Ifølge Goffman (Turner, 1991, s. 455-456) vil aktører behandle brudd i interaksjonsritualet som ikke samsvarer med situasjonsdefinisjonen med unngåelsesritualer og reparasjonsritualer. Collins (2004, s. 118-119) mener at aktører vil unngå situasjoner som kan redusere emosjonell energi hos aktørene, da lavt nivå av emosjonell energi fører til depresjon og apati. Boyns og Luery (2015) tolkning av Collins teori om emosjonell energi er at emosjonell energi ikke kun er noe som kan økes og reduseres. Deres bidrag er at emosjonell energi består både av positiv og negativ energi, og at en kan økes mens den andre reduseres. Denne tolkningen kan brukes i forståelsen av hvorfor informantene velger å handle i konfliktfylte situasjoner i stedet for å bruke unngåelses- og reparasjonsritualer. Den positive emosjonelle energien som er generert av tidligere interaksjoner med likesinnede som bidrar til økt gruppesolidaritet og en forsterket moralitet, sammen med den negative emosjonelle energien som oppstår i situasjoner der informantene blir provosert (i form av å bli irritert) skaper motivasjon til å fortsette den konfliktfylte interaksjonen.

Ifølge Vassenden, Handulle og Orupabo (2024, s. 17) kan det være emosjonelt slitsomt for aktører å beskytte interaksjonsorden når man blir ydmyket, som kan resultere i at man blir sliten, sint og skamfull. Ifølge Goffmans teori om at mennesker er som en sårbar liten gud som har behov for tilbedelse, og som bruker en kombinasjon av reglene om selvrespekt og hensyntaking for å oppnå dette, oppstår det dermed en konflikt i form av en ubalanse mellom reglene. I konfliktfylte situasjoner hvor aktører opplever at hensyntaking i henhold til unngåelses- og reparasjonsritualer ikke er tilstrekkelig for å følge reglen om selvrespekt, kan dette motivere aktører til å stå opp for meningene sine.

Klima- og miljøengasjement i hverdagens samtaler

Min tolkning er at emosjonell energi som aktører har med seg fra tidligere interaksjoner, sammen med den følelsen av gruppesolidaritet og forsterket moralitet som oppstår i vellykkede interaksjonsritualer hvor deltakerne opplever følelsen av å bli revet med, er et viktig element i interaksjonsorden.

Forestill deg at det reservoaret av emosjonell energi aktører har, er som en beholder med vann. Beholderen kan tømmes og fylles, og den kan ristes, og alt dette krever en viss mengde energi av aktørene. Derfor er det viktig for aktørene å beskytte denne beholderen. Det å miste emosjonell energi tømmer noe av vannet i beholderen, og generering av emosjonell energi fyller på beholderen. Situasjoner som bare påvirker emosjonell energi i liten grad gjør at beholderen får stå i ro, mens emosjonell energi som motiverer til handling rister på vannet.

I henhold til metaforen min om en beholder med vann, kan interaksjoner hvor informantene opplever motparten som passiv og uengasjert bli ansett som at beholderen blir tømt. Interaksjonen generer verken positiv eller negativ emosjonell energi - kun reduserer den. Dette ønsker informantene å unngå ved å bruke unngåelsesritual. I interaksjoner hvor informantene er enig med motparten, men ikke i den grad at det motiverer til handling, kan forestilles som at beholderen står i ro. Den ristes ikke fordi interaksjonen ikke generer nok emosjonell energi verken den ene eller andre veien som følge av at interaksjonen ikke motiverer aktørene nok. I interaksjoner hvor man er enig i den grad at det generer positiv emosjonell energi, ristes beholderen i tillegg til at den får påfyll. Det motiverer til handling, og informantene opplever å bli mer engasjert og de ønsker å fortsette relasjonen til vedkommende. I interaksjoner hvor informantene er såpass uenig med vedkommende at de opplever at det truer regelen om selvrespekt ved å ikke respondere, ristes også beholderen. Man blir engasjert i form av å bli irritert og gjerne «kranglete» (Maja), som i så måte motiverer til handling. Dersom man opplever at man får respondert på en måte som beskytter både regelen om selvrespekt og hensyntaking, får beholderen mer påfyll. Er derimot utfallet at man opplever å bli ydmyket og ikke tilstrekkelig klarer å beskytte sitt og den andres ansikt, kan beholderen tømmes. Desto bedre utrustet aktører er med sosial kompetanse desto større er sjansen for at konfliktfylte interaksjoner kan resultere i påfyll av beholderen. Dersom man ikke har tilstrekkelig sosial kompetanse, slik at det er stor sjanse for at konfliktfylte interaksjoner kan tømme beholderen, virker det sannsynlig at man i desto større grad ønsker å unngå konflikten. Det at noen av informantene ikke var like opptatt av å være høflig og kunne

bli fortere sint da de var yngre, og at dette er noe de ønsker å unngå i nåtid, kan være en refleksjon av at man ikke hadde tilstrekkelig med verktøy i henhold til emosjonell regulering for å beskytte reservoaret med emosjonell energi – eller beholderen med vann.

Et annet element som er interessant ved funnene, er hvordan informantene vektlegger å være hyggelig og stille spørsmål til vedkommende for å bedre forstå hvorfor de mener som gjør, før de selv kommer med motargumenter. Ifølge Collins (2004, s. 21) har Goffman et rykte for å ha «a Machiavellian view of life,» som blant annet kommer frem i *Vårt rollespill til daglig* (Goffman, [1959]2014) hvor Goffman er opptatt av hvordan aktører vanligvis handler strategisk for å bli oppfattet på en viss måte. Innenfor psykologi beskrives Machiavellisme av at man blant annet er manipulerende og handler basert på egeninteresse (Colón, 2023). Et annet inngangspunkt for å tolke måten Goffman vektlegger at aktører handler strategisk, er at aktører ønsker å ha vellykkede interaksjonsritualer, og i så måte ønsker å generere mest mulig positiv emosjonell energi. Dermed kan informantenes fremgangsmåte anses som at informantene, bevisst eller ubevisst, handler strategisk for å følge reglene om hensyntaking og selvrespekt for å beskytte interaksjonsordenen. Ved å være hyggelig gjør man motparten mer komfortabel til å delta i interaksjonen, og således kan oppfattes av vedkommende som at man tilber det som er deres lille gud. For informantene skaper dette en arena for at de kan respondere med bedre motargumenter som kan resonnerer bedre hos motparten, slik at informantene kan oppleve at de beskytter sitt behov for selvrespekt. Disse strategiene kan derfor tolkes som rituelt beskyttende strategier. Maja beskriver strategien slik:

(Maja:) «Det er mye fakta man bruker, men i en diskusjon er det ofte vanskelig å huske de tallene. Jeg er veldig var på å være en person som er sånn ‘Dette har jeg lest, og dette er statistikken.’ For plutselig husker du feil, eller så er det ikke helt presist. Så jeg liker veldig godt å spørre dem ‘Hvorfor mener du det? En ting er at du har lest et eller annet sted at du mener det, men fra et etisk perspektiv synes du det er riktig å ikke ta noe ansvar for klimagassutslippene til Norge? Kan du rettferdiggjøre dette?’ [...] Og så heller se hvilke argumenter de fremmer videre, og så argumentere imot det.»

Ved bruk av teoriene om interaksjonsritual og rituelle interaksjonskjeder, kan det dermed hevdes at teoriene kan belyse hvordan individene med et klima- og miljøengasjement i denne

studien opplever og navigerer samtaler om klima i hverdagslige interaksjoner. Gjennom å se på hvordan engasjementet til informantene har oppstått, hva det betyr for dem å være engasjert i fellesskap med andre og informantenes refleksjoner over hvordan deres tilnærming har endret seg med tiden, bidrar dette til å skape en bedre forståelse for deler av motivasjonen informantene har i interaksjoner med andre. Funnene i studien viser at det finnes lite ulikheter i hvordan informantene ville handlet i ulike situasjoner, hvordan de tolker at de ville opplevd situasjonen følelsesmessig og hvilke strategier de benytter seg av. Det kunne dermed vært interessant å inkludere flere situasjoner i videre forskning, som for eksempel med familie, partner og kollegaer, for å se hvordan dette kan påvirke handlingsmåten. Det kunne også vært interessant og benyttet samme analyse på andre grupper i samfunnet som kan beskrives som sterkt engasjerte, da disse gruppene også antageligvis ville brukt interaksjonsorden på en strategisk måte som kan ligne på det som er demonstrert i denne studien. Eksempel på slike grupper kan være anti-rasister eller dyrevernforkjempere. En videre studie med en likevekt av flere mannlige og kvinnelige deltakere kunne også belyst hvorvidt det er en kjønnsdimensjon til stede og dens effekter, da det ikke fremkommer tydelig i datamaterialet benyttet for denne studien.

Goffmans teori om interaksjonsritual er nyttig for å analysere hva som foregår i selve interaksjonen, som hvordan informantene benytter seg av *facework* for å opprettholde og beskytte ansiktet til en selv og til de andre i situasjonen. For å belyse hvordan engasjementet til informantene kan fungere som motivasjon for handling, er det også nyttig å bruke Collins teori om rituelle interaksjonskjeder da dette belyser noe av bakgrunnen av hvorfor aktører gjør som de gjør i spesifikke situasjoner. Med andre ord: teorien om interaksjonsritual er nyttig for å analysere en spesifikk situasjon, mens teorien om rituelle interaksjonskjeder kan være med å skape en bedre forståelse av selve interaksjonsordenen. Collins (2004) begrep om emosjonell energi og Boyns og Luery (2015) videre tolkning er også nyttig for å ytterligere belyse motivasjonene bak aktørers handling i interaksjoner.

LITTERATUR

Boyns, D. & Luery, S. (2015). Negative Emotional Energy: A Theory of the “Dark-Side” of Interaction Ritual chains. *Social Sciences*, 4, 148-170.

<https://doi.org/10.3390/socsci4010148>

- Brewster, B. H. & Puddephatt, A. J. (2020). Microsociological Perspectives in Environmental Sociology. I K. Legun, J. C. Keller, M. Carolan & M. M. Bells (Red.), *The Cambridge Handbook of Environmental Sociology*, (s. 74-92). Cambridge University Press.
- Collins, R. (2004). *Interaction Ritual Chains*. Princeton University Press.
- Collins, R. (2020). Social distancing as a critical test of the micro-sociology of solidarity. *American Journal of Cultural Sociology* 8, 477–497. <https://doi.org/10.1057/s41290-020-00120-z>
- Colón, S. (2023, 2. mai). Machiavellianism. *Encyclopedia Britannica*. Hentet 26. April 2024 fra <https://www.britannica.com/science/Machiavellianism>
- Goffman, E. (2017). *Interaction Ritual: Essays in Face-to-Face Behavior*. Routledge. (Opprinnelig utgitt 1967)
- Goffman, E. (2014). *Vårt rollespill til daglig* (K. Risvik & K. Risvik, Overs.). Pax Forlag. (Opprinnelig utgitt 1959)
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet* (5. utg.). Cappelen Akademisk Forlag.
- Hargreaves, T. (2015). Interacting for the Environment: Engaging Goffman in Pro-Environmental Action. *Society & Natural Resources*, 29, 53-67. <https://doi.org/10.1080/08941920.2015.1054978>
- Hovda, K. (2024, 14. januar). Ble utslitt av klimakampen. *Stavanger Aftenblad*. <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/GMdElq/ble-utslitt-av-klimakampen>
- Hovda, K. (2024, 18. januar). Ekstra hardt å være klimaaktivist i Rogaland. *Stavanger Aftenblad*. <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/4o9oVg/ekstra-hardt-aa-vaere-klimaaktivist-i-rogaland>
- Miljødirektoratet. (2021). *Hovedfunn i første del i sjette hovedrapport*. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/fns-klimapanel-ipcc/dette-sier-fns-klimapanel/sjette-hovedrapport/hovedfunn-forste-del-sjette-hovedrapport/>
- Miljødirektoratet. (2024, 29. april). *Miljøstatus: 5. Klima*. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/klima/>
- Miljødirektoratet. (2023). *Storstilt klimamobilisering må til*. <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2023/juni-2023/storstilt-klimamobilisering-ma-til/>
- Klimaomstillingsutvalget. (2020). *Raskere klimaomstilling. Redusert risiko. Ny politikk for Norge i en verden som når Parismålene*. <https://www.klimaomstillingsutvalget.no>
- NOU 2018: 17. (2018). *Klimarisiko og norsk økonomi*. Finansdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-17/id2622043/>

- Olsen, L. (2008). *Miljøet i fokuset: unge mennesker diskuterer miljø* [Masteroppgave, Universitetet i Tromsø.] UiT Munin. <https://hdl.handle.net/10037/1458>
- Rawls, A. W. (1987). The Interaction Order Sui Generis: Goffman's contribution to social theory. *Sociological Theory*, 5(2), 136-149.
- Stuvøy, I., Tøndel, G. & Tjora, A. (Red.) (2021). *En smak av forskning*. Cappelen Damm Akademisk.
- Støstad, M. N., Mon, S. T. & Solvang, R. (2024, 6. januar.) NRK avslører: 44.000 inngrep i norsk natur på fem år. *NRK*.
https://www.nrk.no/dokumentar/xl/nrk-avslorer_-44.000-inngrep-i-norsk-natur-pa-fem-ar-1.16573560
- Turner, J. H. (1991). *The Structure of Sociological Theory* (5. utg.). Wadsworth publ. co.
- United Nations. (2015). Paris Agreement.
<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>
- Vassenden, A., Handulle, A. & Orupabo, J. (2024). To Confront or Not to Confront? Seeing Minorities' Responses to Ethnoracial Stigmatisation through Goffman's Ritual Interaction Order. Under utgivelse i *The Sociological Review*.
- Vassenden, A. & Mangset, M. (2022). Social Encounters and the Worlds Beyond: Putting Situationalism to Work for Qualitative Interviews. *Sociological Methods & Research*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/00491241221082609>

VEDLEGG

VEDLEGG 1: SAMTYKKESKJEMA

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Hvordan snakker medlemmer i miljøvernorganisasjoner om klima og miljøvern, og hvordan kan slike samtaler oppleves av medlemmene?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er en bacheloroppgave i sosiologi ved Universitetet i Stavanger. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan medlemmer i miljøvernorganisasjoner tolker hvordan de vil forholde seg i samtaler om miljøvern og klima, og hvordan slike samtaler kan oppleves for dem selv. Fokuset ligger på hvordan medlemmene vurderer hvordan temaet skal snakkes om i ulike sammenhenger, hvilken kunnskap og erfaring man baserer valget på, og hvordan slike samtaler kan oppleves i ulike situasjoner (kan det for eksempel oppleves som gøy eller skummelt, eller begge deler?).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du som er medlem i en miljøvernorganisasjon, har antageligvis både kunnskap og et engasjement innen miljøvern- og klimadebatten.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du blir med på et digitalt intervju via Zoom. For å delta må du laste ned Zoom-appen til din pc/mac, nettbrett eller mobil. Du må også samtykke via et digitalt skjema som vil bli tilsendt på link i e-post.

Klima- og miljøengasjement i hverdagens samtaler

Intervjuet vil vare mellom 1 og 1,5 time. Intervjuet vil bli tatt opp som lydopptak gjennom Nettskjema (nettbasert undersøkelsesverktøy utviklet av Universitet i Oslo) sin Diktafon-app, som krypterer opptaket slik at det kun kan bli avspilt gjennom Nettskjema. I tillegg vil jeg gjøre skriftlige notater gjennom intervjuet.

I intervjuet vil jeg blant annet gi eksempler på ulike situasjoner hvor miljøvern og klima diskuteres, og stille spørsmål angående hvilken tilnærming du antakeligvis ville brukt og hvordan en slik situasjon kan oppleves for deg.

Det jeg ønsker å vite er tankegangen din i slike samtaler, og ikke ditt politiske ståsted eller filosofiske overbevisning. Dersom samtalene i intervjuet beveger seg over i mer sensitive tema, som politikk, vil jeg gi beskjed og føre samtalen tilbake til det opprinnelige tema av hensyn til personvern.

Et eksempel på en slik situasjon kan være:

Du er i familiemiddag, og et av familiemedlemmene sier de er skeptiske til om global oppvarming er menneskeskapt eller ei.

Et annet eksempel på en situasjon kan være:

Du er på fest med venner og bekjente, og i en gruppesamtale blir det diskusjon om hvorvidt det skal drives gruvedrift på havbunnen.

Eksempel på spørsmål jeg kan stille:

Hvordan ville du vurdert å gå frem i en slik samtale?

Ville du forsøkt å bytte tema, og hvorfor?

Ville du vist til forskning eller andre argumentasjonsteknikker, og hvorfor?

Hvordan tror du at du ville følt i en slik samtale, og hvorfor?

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Ved Universitetet i Stavanger er det kun meg og min veileder og eventuelt prosjektansvarlig ved instituttet som vil ha tilgang til informasjonen.
- Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle data blir lagret innelåst eller kryptert.
- Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen, og vil bli gitt falske navn.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.07.23. Etter prosjektslutt vil dine personopplysninger, inkludert lydopptak, bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Klima- og miljøengasjement i hverdagens samtaler

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Stavanger, ved

- Karoline Rugaard, 266400@uis.no, tlf: 92213579
- Anders Vassenden, anders.vassenden@uis.no, tlf: 51831523
- Prosjektansvarlig ved instituttet: Ragnhild Sjurseike, ragnhild.sjurseike@uis.no, tlf: 51831680
- Vårt personvernombud ved: Rolf Jegervatn, rolf.jegervatn@uis.no, tlf: 5183308

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE

Klima- og miljøspørsmål i hverdagens interaksjoner: Intervjuguide

Hvordan snakker medlemmer i miljøorganisasjoner om miljøvern og klima med privatpersoner, og hvordan oppleves slike diskusjoner av medlemmene?

Innledningsvis ...

- 1) Takk for oppmøte
- 2) Gitt samtykke
- 3) Hvilken miljøvernorganisasjon er du med i?
- 4) Formålet med intervjuet er å finne ut av ...
  - a. Hvordan du opplever diskusjoner om klima og miljøvern
  - b. Hvordan du velger fremgangsmåte og hvorfor
  - c. Hvordan ulike faktorer påvirker fremgangsmåten din
  - d. Formålet er ikke å dele ditt politiske ståsted eller filosofisk overbevisning
    - i. Ikke nevne hvilke parti du stemmer på, religion, livssyn og så videre
    - ii. Vil styre samtalen unna dersom det kommer opp
- 5) Intervjuets innhold
  - a. Starter med litt generelle spørsmål
  - b. Deretter: eksempel på en situasjon og dine refleksjoner rundt denne situasjonen
  - c. Til sist: refleksjonsspørsmål
- 6) Spørsmål?

Oppvarmingsspørsmål

- 1) Hvordan startet ditt engasjement rundt miljøvern og klima?
- 2) Hva gjorde at du ønsket å melde deg inn i en miljøvernorganisasjon?
- 3) Opplever du at andre forholder seg til deg annerledes etter du meldte deg inn i en miljøvernorganisasjon? Hvordan?
- 4) Hvordan stiller du deg generelt til å prate om miljøvern og klima?
  - a. Kan det oppleves som skummelt eller spennende eller lignende?

Situasjon 1

Du er med et par gode venner på vorspiel hos en gruppe du ikke kjenner fra før. Etter en liten stund beveger samtalen seg inn på Norges bidrag og ansvar for å redusere klimagassutslipp.

En av dem du ikke kjenner sier: «Har det egentlig så mye å si hva Norge gjør når land som for eksempel Russland og Kina har så høye utslipp?»

Situasjon 1: spørsmål

- 1) Hva er den første tanken eller følelsen som du tror du ville opplevd i denne situasjonen?
- 2) Hva oppfatter du er akseptabel atferd i denne situasjonen?
  - a. Opplever du at dette samsvarer med hvordan du egentlig ønsker å gå frem? Hvorfor, hvorfor ikke?
- 3) Hvordan bestemmer du deg for hva du vil gjøre i denne situasjonen?
  - a. Hvorfor velger du å gå frem slik?
- 4) Hvordan rettferdiggjør du argumentene dine?
- 5) Hvordan forholder du deg til å finne felles holdepunkter man begge kan være enig med i en slik samtale?

Situasjon 2

Du er hos gode venner og spiser middag. Stemningen er bra, og du føler deg trygg på at du kan si dine meninger. Dere snakker om nedbygging av norsk natur og hvilke konsekvenser det kan gi for naturen med utbygging av hyttefelt. En av dine venner sier: «Skal vi da slutte å bygge hyttefelt slik at kommuner med få innbyggere skal miste store deler av inntekten sin? Kommunen trenger vel pengene.»

Situasjon 2: spørsmål

- 1) Hva er den første tanken eller følelsen som du tror du ville opplevd i denne situasjonen?
- 2) Hva oppfatter du er akseptabel atferd i denne situasjonen?
  - a. Opplever du at dette samsvarer med hvordan du egentlig ønsker å gå frem? Hvorfor, hvorfor ikke?
- 3) Hvordan bestemmer du deg for hva du vil gjøre i denne situasjonen?
  - a. Hvorfor velger du å gå frem slik?
- 4) Hvordan rettferdiggjør du argumentene dine?
- 5) Hvordan forholder du deg til å finne felles holdepunkter man begge kan være enig med i en slik samtale?

Situasjon 3

Du er på fest der du ikke kjenner majoriteten av de som er til stede. Du blir alene sammen med en gruppe du ikke kjenner. De begynner å diskutere om det faktisk har noe å si at individer velger å ha en såkalt grønn livsstil med tanke på hva vi spiser, kjøper, reiser og hvordan vi lever generelt. En av dem utbryter: «Jeg syntes det er en selvfølge at vi som individer gjør så mye vi kan for å ha en så grønn livsstil så mulig!»

Situasjon 3: spørsmål

- 1) Hva er den første tanken eller følelsen som du tror du ville opplevd i denne situasjonen?
- 2) Hvordan kan denne opplevelsen ha påvirket deg i denne situasjonen?
  - a. Kan du kjenne deg tryggere på å involvere deg i samtalen?
- 3) Hva oppfatter du er akseptabel atferd i denne situasjonen?
  - a. Opplever du at dette samsvarer med hvordan du egentlig ønsker å gå frem? Hvorfor, hvorfor ikke?
- 4) Hvordan bestemmer du deg for hva du vil gjøre i denne situasjonen?
  - a. Hvorfor velger du å gå frem slik?
- 5) Hvordan påvirker dette hvordan du forholder deg til denne personen?

Refleksjonsspørsmål

- 1) Hvordan stiller de i nettverket ditt til klima og miljøvern?
  - a. Kan det oppleves ensomt?
- 2) Hva betyr det for deg å være engasjert i en miljøvernorganisasjon i fellesskap med andre?
- 3) Har du idoler eller lignende som du navigerer etter i slike diskusjoner? Hvilke?
- 4) Hvor har du lært hvilke strategier du skal bruke i slike diskusjoner?
  - a. Lærer dere av hverandre, gjennom kurs eller lignende?
- 5) Hvilke grunnargumenter er viktig for deg generelt i diskusjoner om klima og miljøvern?
  - a. Som det å være lykkelig, hva som er best for fellesskapet, at naturen har en egenverdi, fremtidens generasjoner, økonomisk vekst, naturen som en ressurs
- 6) Hvilke tanker har du rundt å basere argumentasjon på følelser, etikk eller logikk?

Klima- og miljøengasjement i hverdagens samtaler

- 7) Har du noen tanker rundt ordet «klimaangst»?
- 8) Har du noen tanker rundt ordet «natursorg»?
- 9) Hvilken nytte opplever du at engasjementet ditt har?
  - a. For hvem? Dere selv, naturen, samfunnet?
- 10) I avisa de siste årene kan man lese om hvordan klima- og miljøengasjementet til unge faller, hvilke tanker har du rundt dette?
- 11) Hvis det oppstår situasjoner der du ikke ønsker å diskutere klima og naturvern, hva gjør du da?

Avslutningsvis ...

- 1) Tusen takk for at du har stilt opp!
- 2) Igjen – rettigheter og kontaktperson for informasjon om personvern står i filen du fikk tilsendt.